

לעילוי נשמת
הר"ר משה יהודה
ב"ר שלמה ז"ל
מרמורשטיין
נלב"ע כ"ז אייר תשע"ח
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

לעילוי נשמת
מרת שושנה ע"ה
ב"ר משה יהודה ז"ל
זילברשטיין
נלב"ע כ"ט כסלו תשס"ד
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: נשיאה בעול

פרשת שמות

בס"ד | גליון מס' 515

מה הביא את הגאון לחתונה זרה?

וירא בסבלותם (ב, י"א)

להיות 'אח לצרה', זה לא תמיד קל. לפעמים, כששכן מתמודד עם מחלה במשפחתו, לא נעים לשאול, זה יוצר אי נעימות... אחרי אסון חלילה, במקרים רבים קל יותר להסתלק מהזירה, לא להיות שם ברגע הקשה והכל כך לא נעים... גם כשיהודי מתקשה מבחינה כספית, מי שאינו בר יכולת כספית לסייע - עלול להרגיש שעדיף לו לעצום עיניים, להתעלם, להשאיר את החבר במצוקתו לבדו, בלי לחשוב במה כן יוכל לסייע...

גם אם לא נעים להיכנס לתוך החוויה האישית פנימה, תמיד נוכל לחוש את העובר על החבר, ולחשוב איך בכל זאת נוכל לעשות משהו. אולי נוכל לערב גורם נוסף, אולי נוכל לשלוח מסר מחזק, אולי נוכל להתעניין בכנות ובכך לתת את התחושה ש'אנחנו אתו'. כשיהודי נושא בעול באמת - הוא תמיד ימצא מה לעשות כדי להקל, לחזק, להיות שותף בהקלה על הצער...

וגם בהזדמנויות שמחות - כשחבר עושה שמחה נוכל תמיד לשמוח עמו. להתרגש עמו ביום שמחתו, לחוש כאילו זו השמחה שלנו, להגיע מתוך רצון אמיתי וכנה להיות שותפים בשמחה, להשתתף בצהלה. אולי נוכל לשלוח עוגה לשבת, לשמח באימרה מעלת חיוך, אולי להפתיע באורח לא צפוי שנוכל להביא עימנו... עד שירגיש חברנו שנערבנו כאילו זו השמחה שלנו, אנו שמחים ומודים ומאושרים על שמחתנו שלו - בכך שהחבר עושה היום שמחה!

זה משהו עמוק שכדאי להחזיר לתוך הנפש, להטמיע בתוך הלב. אנו לא אסופת יחידים, אנו אומה מאוחדת ומיוחדת, שכל אחד יכול להרגיש את השני, לחוות את העובר עליו, לחיות את המתרחש במחיצתו. הבה נכניס יהודים נוספים לליבנו, הבה נצטער בצרתם ונשמח בשמחתם, ונזכה ששערי שמיים יפתחו בפנינו, וסייעתא דשמיא תלווה בקביעות לכל מעשי ידנינו!

שריפה משתוללת בעיר...

היה זה בשעת לילה מאוחרת, בקיץ שנת תרנ"ה, בעיר בריסק הנודעת. רוב תושבי העיר כבר נמו את שנתם בשלווה, כשלתע פרצו זעקות שבר מאחד הבתים. גץ מהתנור התעופף אל עבר קירות העץ של הבית, ודליקה גדולה החלה להשתולל בבית כולו מעץ דליק...

מעט המים שהובאו - לא הצליחו לכבות את השריפה שהשתוללה ללא הפרעה, חיסלה את הבית ואת כל תכולתו, ואך בנס לא היו נפגעים בנפש. הדליקה הוסיפה להשתולל ובחסות הרוחות קיפצה ודילגה אל בית סמוך - שהיה עשוי גם הוא מעץ, והבעירה גם אותו. בתוך שעה קלה כבר בערה שורה ארוכה של בתים, הלהבות הגיעו לגבהים עצומים, שמי העיר בריסק הוארו באישון ליל בלהבות אש צבעוניות ולהוטות...

האש הגדולה היתה חזקה מכל המים שהותזו עליה, ואכלה בתאבון את הבתים שעמדו בדרכה, הותירה מהם אודים עשנים וחתיכות פחם מפויחות. האש הוסיפה להתפשט, ועד שהצליחו לעוצרה ולכבותה כליל - כבר נשרפו מחצית מבתי העיירה. עתה נותרו מחצית התושבים חסרי בית, ללא קורת גג לראשם וללא בית להניח בו כף רגלם...

אחד הכלים הרצויים ביותר בחיינו, משהו שאנו לא פוסקים מלהתפלל עליו ולייחל לו, הוא הזכות לזכות לסייע צמוד של הקדוש ברוך הוא, לסייעתא דשמיא צמודה. לכל אחד מאיתנו יש משימות לבצע, מטרות להשיג, רצונות למימוש. אנו עובדים ופועלים להגיע אליהם, אך אנו יודעים היטב כי עם כל הכבוד למאמצינו ופעולותינו, מה שקובע באמת את מידת ההצלחה - זה עד כמה אנו זוכים לסייע שמימי שנתנו לנו את ההצלחה בהגעה ליעדים, עד כמה סייעתא דשמיא תלווה אותנו.

השאלה שכולם עוסקים בה היא, איך זוכים לסייעתא דשמיא הזו. איך זוכים לסייע צמוד ממורומים, איך מכוונים לכך שנחוש ונרגיש שה' איתנו, בכל פעולה, בכל מעשה, בכל דבר שאנו עושים. איך נזכה להגיע לכך שהקדוש ברוך הוא יהיה עימנו בכל פעולותינו, ובכך יבטיח את ההצלחה הנשאפת.

פרשת השבוע חושפת את הסוד, ומעניקה את התגלית. הפרשה מספרת על גלות בני ישראל במצרים, העבדות הקשה, השעבוד המכביד, גזירות פרעה האכזריות. משה רבינו היה פטור מכל אלה בהיותו בן לשבת לוי, ובכל זאת - בחר בהתנדבות מלאה לסייע לאחיו, להחזיק את ידיהם, להיות איתם בצרה. משה רבינו לא בא רק לסייע לאחיו במובן הפיזי, אלא הפסוק מציין: 'וירא בסבלותם', ורש"י מדגיש שהכוונה היא שנתן עיניו ולבו להיות מיצר עליהם...

מעבר לסייע פיזי בנשיאת הבלוקים, ערבוב הטיט או העמדת מבני הפירמידה, זו השתתפות אמיתית וכנה בצער, הקדשת זמן ותשומת לב לתחושת הצרה בה נתונים בני ישראל, נשיאה בעול בתחושה הקשה שהם עוברים בארץ מצרים. משה רבינו הקדיש את עצמו לחוש את כאבם, להשתתף בצערם, להרגיש את צרתם!

והמדרש מגלה, כי לכן זכה למעמד ההתגלות האלוהית הנשגב בסנה, כאשר הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו מתגלה אליו, ובוחר להטיל עליו להיות מנהיג ישראל והמוביל אותם משעבוד לגאולה ולקבלת התורה. המדרש מגלה שהבורא אמר שהואיל ומשה עזב את עסקיו וענייניו האישיים ובחר לחוות את כאב אחיו, להשתתף בצערם ולחוש את צרתם, לפיכך ה' עזב את כל עיסוקיו ובחר לדבר עמו, למנותו למנהיג ישראל הנצחי, ולהיות אתו לסייעו!

כי כשבורא עולם רואה יהודי הנושא בעול עם חבריו, משתתף בצערם וחי את שמחתם, כשיהודי חי וחווה את העובר על יהודים אחרים, ומקדיש זמן ותשומת לב להרגיש אותם ולחוש את העובר עליהם, הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו מסייע לו, פותח לו את כל השערים, מעניק לו כתר ויד להצלחתו.

הנשיאה בעול עם החבר, היא ערך עליון שפותח שער להצלחה בכל התחומים. זה גם אחד מקנייני התורה המובאים בפרקי אבות, כלומר - שהנשיאה בעול עם יהודים אחרים היא כלי ומפתח רב עוצמה לזכות בהבנת התורה, בקנין התורה, במדרגות ובמעלות התורה. כשיהודי נושא בעול עם חבריו, נפתחים לו השערים הרוחניים והגשמיים כאחד, והוא זוכה להגשים את שאיפותיו הכמוסות ביותר בזכות הסייעתא דשמיא הנצמדת אליו לסייעו!

מה הפריע לשמחה?

היה זה בשמחת נישואי בתו של מורי רבי, כ"ק האדמו"ר מנדבורנה ז"ע. לאחר ימי השמחה, ניגש סבי, הגאון רבי שמואל צבי קובלסקי ז"ל, ואמר כי חש שהשמחה היתה מיוחדת, כל הקהל היה נתון בהתרגשות עילאית...

הגיב לו הרבי: 'אומר לך את האמת, דווקא אני לא הצלחתי לשמוח כראוי... סבי היה המום, ומבטו כמו זעק: 'למה? מה העיב על הרבי ביום שמחתו?'

הסביר לו הרבי: 'לפני זמן מה, התייעץ עמי משהו לגבי ניתוח מורכב. אחרי דיון ארוך ולמרות הסיכונים, הוריתי לו בנסיבות הענין לבצע את הניתוח, ושמחתי לשמוע אחר כך שאכן הניתוח הצליח. אלא שביקשתי ממנו לדווח לי מדי יום על התקדמות ההחלמה, וכבר כמה ימים חלפו ולא קיבלתי כל עדכון, עד שהתחלתי לדאוג ממש לשלומו...'

הרבי נשא את עיניו הטובות, והסביר: 'למרות שזו היתה שמחת נישואי בת, לא הצלחתי לשמוח כראוי... דאגתי וחרדתי לשלומו של אותו יהודי, והדאגה העיבה על שמחתי ברגעים המרגשים ביותר... - סיים הרבי...'

כי כשאדם דואג ומרגיש את הזולת, הוא חי וחווה את דאגתם וכאבם של יהודים אחרים. וגם בעת שמחתו שלו - הוא אינו רגוע ושלו ולא מסוגל לשמוח, כי הוא חש שצערו של יהודי אחר הוא ממש שלו, כפי ששמחתו היא ממש שלו!

מצוה לפרסם! סגולה בדוקה לעורר רצון לקדושה, לטבול לעילוי נשמת

הרה"ח הקדוש רבי פתחיה סעלישער בן הרה"ר יוסף יונה הי"ד רזנברג
מזקני חסידי בעלזא, נעקרה"ש בשנות הזעם - י"ג בסיון תש"ד

לעילוי נשמת

ר' שלמה פרץ ז"ל ב"ר מאיר הלוי גולדשטיט (אריאל)
ת.נ.צ.ב.ה.

יהודי בריסק שביתם ניצל - מיהרו לפתוח את ביתם ולארח ככל שיוכלו. היתר שלא נמצא להם מקום - הלכו לבית הכנסת, שם השתכנו בינתיים, עד שייבחנו הנזקים היטב ויתחילו עבודות השיקום. משפחות משפחות עם מעט מאוד מיטלטלים השתכנו בבית הכנסת, ישנים על ספסלי עץ ישנים ומתכסים בשמיכות פוך קרועות שנידבו למענם מי שבתם נותר בשלמותו...

כרב העיר, כיהן הגאון רבי חיים מברייסק זצ"ל, וכבר ביום המחרת כינס אסיפת עסקנים, שהחלו מיד בגיוס כספים ובעבודה הטכנית הכרוכה בשיקום הבתים. בכל אותם הימים היה רבי חיים טרוד ומתרוצץ, עוסק במרץ בכל הכרוך בשיקום הבתים הניזוקים. רק בשעת ערב מאוחרת, שב לביתו, עייף ותשוש, אך להפתעת הכל - כשפנה ללכת ללון לא עלה על יצועו במיטתו, אלא השיג ספסל עץ פשוט ובלוי, הציבו בסלון הבית, ועליו שכב לישון.

להפתעת בני משפחתו ומקורביו, הסביר בפשטות: 'הלא כל עוד ליהודים אחרים אין מיטה והם נאלצים לישון על ספסל בבית הכנסת - היעלה על הדעת כי אעלה לישון על מיטה נוחה ומוצעת? בשעה שיהודים אחרים זורקים על ספסלים ומנסים לנוח עליהם - כלום אוכל לעלות למיטתי הנוחה לישון? כיצד אוכל מחר לפעול למענם במרץ, בלי שאחוש על בשרי את כאבם, את חוסר הנוחות בו הם נתונים, את הצער העובר עליהם?'

כך הסביר רבי חיים את פשר מנהגו, הותיר את מיטתו הנוחה והמוצעת ריקה, ושכב לישון על ספסל עץ פשוט ורעוע. כי כך יוכל להרגיש בצער בני עירו, כך יוכל לחוש בכאבם של יהודים אחרים, כך יחווה על בשרו את מה שעובר עליהם!

הסיפור, המופיע בספר 'עובדות והנהגות לבית בריסק', בא ללמדנו ולהאיר את עינינו: יהודי נדרש לחוש את העובר על יהודים אחרים, להרגיש בצרתם, לחוות את כאבם. מעבר להתנדבות לסייעם ככל היכולת, חשוב לא פחות להרגיש ולחוות את העובר עליהם, לסבול עימם, להרגיש את כאבם האישי!

בהתרחש אסון או טרגדיה ל"ע, אין ספק שכולנו מבלעים אנחה. אך כמה חשוב וכדאי להתרכז חצי דקה בלהרגיש, בלחווה, בלהיכנס לנעליו של הזולת הסובל, בלהיאנח מקירות הלב כאילו זה הכאב שלנו? זו נשיאה בעול עם הזולת, זו השתתפות כנה ואמיתית בעובר עליו!

הבה נאמץ את הגישה הזו, הבה נלמד מדרכם של מאורי האומה, שראו צורך לחוש ולהרגיש את הזולת, לחוות את העובר עליו, לשמוח בשמחתו ולהצטער בצעריו. כך נזכה ללב מבין ומרגיש לליבם של יהודים אחרים, ולפתוח לנו שערי שמים לסייעתא דשמיא צמודה ומובטחת!

אורח מפתיע בחתונה...

החדר היה סגור, הדלת היתה נעולה. מוחץ לחדר המתינו רבנים ועסקנים נודעים, שהמתינו להכרעות שייצאו מן החדר הסגור. בתוכו, הסתגרו באותה עת שלושת ענקי הרוח שהנהיגו את יהדות ארצות הברית: הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל, והגאון רבי יעקב קמיניצקי זצ"ל. שעה ארוכה דנו גדולי הדור בשאלות כבדות משקל, שקלו אותן במאזני התורה שבראשם, וקיבלו הכרעות חדות כתער...

לפתע, בעיצומה של הישיבה, התנצל רבי משה בפני חבריו, ופנה לצאת. הוא ביקש את סליחתם כי יש לו חתונה חשובה שהוא חייב ללכת אליה, ולפיכך לא יוכל להמשיך בדיון. הוא מיהר לרכבו של תלמידו שהמתין לו, וביקש להגיע לאולם פלוני. 'אני צריך להגיע לחתונה והשעה כבר מתאחרת...', אמר רבי משה.

התלמיד הופתע והתעניין: 'חתונה? שמחה? זה בן משפחה?' - התעניין בנימוס. 'לא משפחה, שכן הרבנית אינה מצטרפת...' - הסביר רבי משה בפשטות, והתלמיד הרזה כי כנראה מדובר בחתונת צאצא של מי ממקורביו ושומעי עצתו של רבי משה, כמקובל. הן בכל יום היה רבי משה יוצא לחתונות, נכנס, מאחל מזל טוב, ויוצא. לפעמים - כמה חתונות בלילה אחד...

כשהגיעו לאולם, ההתרגשות בו גאתה לפסגות... פוסק הדור, מנהיג היהדות החרדית הגיע! הכל נקבצים ובאים לפתח האולם, לברך ולהתברך מפיו של רבי משה. גם המחונן - אבי החתן נזעק מיד אל פתח האולם, וקיבל אותו בכבוד מלכים. רבי משה לחץ את ידיו בברכת 'מזל טוב' לבבית, והסביר בקצרה שהגיע מצד הכלה. 'זכיתם באוצר יקר מאוד, כלה נאה וחסודה, דעו להעריכה!' - הוסיף ואמר למחותן בחיור רחב, תוך התנצלות על שאיחר לבוא, בשל אסיפת רבנים דחופה...

שלא כמנהגו, התעכב רבי משה זמן רב בשמחה, לחץ ידיים לתור ארוך של אנשים שבאו להתברך מפיו, כשכל אחד מהם שמח על היותו שותף בשמחה שגדול הדור הוא חלק ממנה... אחר כך קם רבי משה ורקד עם החתן בהתלהבות, כשכל הקהל מצטרף למעגלים השמחים, בטבורם ניצב רבי משה המפזז ומכרכר לכבוד שמחת חתן וכלה. לבסוף, נפרד רבי משה מהחתן באיחולים לבביים, תוך שהוא מוסיף ומשבח את הכלה באוזניו, ואחרי שהתעכב זמן כה רב - פנה לצאת...

רגע לפני שיצא, ביקש שיקראו גם את הכלה לירכתי האולם, בירך גם אותה ב'מזל טוב' והוסיף ברכות מקרב הלב, ואף התנצל על האיחור בהגיעה לשמחתה, בשל היותו טרוד בנושא חשוב בעיניי הכלל, אך למרות זאת - זכר מהשמחה והגיעי. הוא הוסיף ואמר כי הבחין שמשפחת החתן היא משפחה לתפארת, ולכן אין לו ספק כי הקשר יהיה לבני עדי עד ולדורות ישרים ומבורכים...

כששבו לרכב, חש התלמיד - הנהג כי הוא לא מצליח לכבוש את סבלנותו. 'איני מבין...' גמגם התלמיד, 'של מי שהייתה החתונה הזו, בשבילה עזב הרב אסיפת רבנים דחופה, למרות שאין זו שמחה משפחתית. לא זו בלבד, הרב התעכב זמן רב ואף השתהה לברך את הכלה! מה היה כאן?' ורבי משה נענה לו בחיור ואמר: 'אספר לך...'

היה זה ימים ספורים קודם לכן. על דלתו של הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, נקשה נערה צעירה וזרה, חיוורת ומבויישת. מיד בכניסתה פרצה בבכי, וביקשה לשוחח עם הרב. כשנכנסה, סיפרה שהיא בת למשפחה עניה מירושלים, ובמאמצים לא מבוטלים - שודכה לבחור המתגורר בארה"ב, ונקבע שהחתונה תתקיים שם. בני משפחתה ניסו להשיג מימון לטיסות, אך העוני והדלות ששררו בביתם - ליוו אותם גם בסוכנות הנסיעות, וכך - לא היה בידם לרכוש אלא כרטיס טיסה אחד, לכלה בלבד...

'אני כאן לבד, לבד, לבד!' - התייפחה הנערה בחדרו של רבי משה, 'אין לי אף אחד בעולם. אני מהרהרת איך תיראה חתונתי, כשצד החתן יתפלא ובצדק, האם זו נערה עזובה? האם זו נערה חסרת משפחה? איזו מין כלה זו שאין אף קרוב משפחתה בחתונתה?' - אמרה הנערה וניגבה דמעות שהתפרצו מעיניה...

'אולי יואיל הרב להגיע לשמחת חתונתי, והרי כל ישראל קרובים ובני איש אחד אנחנו, בבקשה יציג עצמו הרב כקרוב משפחתי, וקרוב משפחה כמו הרב - מכסה על חסרונם של כל קרובי המשפחה!' - פרשה הנערה את בקשתה המפתיעה...

אך הרב דווקא לא עשה מזה ענין, ומיד אורו עיניו. 'בוודאי, אשמח לבוא!' - הגיב במאור פנים, ורשם לפניו את התאריך ושם האולם. 'תנוח דעתך, אני אבוא!' - הבטיח רבי משה לכלה הנסערת, שחשה כי כוחות חדשים ורגועים ננסכים בה לנוכח המחווה המרגשת, והיא יצאה מביתו עליוזה וצוהלת...

ככל הסיפור הזה סיפר רבי משה לתלמידו - נהגו, ששמע מהגאון הנודע - דרגה נוספת של גאונות, הפעם במידות ובאחריות לשאת בעול של דאגת הכלה, ולשמחה ביום שמחתה. אך עדיין הוקשה לו: 'ניחא שהרב השתתף כה ארוכות בשמחה, אך מדוע נצרך הרב לחרוג ממנהגו ולבקש לברכה באופן אישי - דבר שהרב אינו עושה גם בשמחות קרובי משפחתו הקרובים ביותר?'

חיך רבי משה והגיב: 'הלא תבין, וזה כה פשוט: אחרי החתונה - כשתשמע הכלה שהייתי והשתתפתי - בוודאי תשמח עד מאוד. אך עד אז, לאורך שעות החתונה, יעיק עליה ליבה, משהו יטריד את מנוחתה, אי שם בירכתי מוחה ברגיעה השמחים ביותר - תטריד אותה השאלה אם אכן באתי, האם הייתי, והאם גרמתי לה לחוש חשובה ונערצת במשפחת החתן... לפיכך פשוט שאחרוג ממנהגי ואפנה לברכה, למען תדע כי הייתי, ואז תוכל לשמוח ברוגע ובאשר!'

באמת אמרו, גדול החלק השני מהחלק הראשון... לא זו בלבד שגדול הדור הטריח עצמו, לא רק שעזב אסיפת רבנים חשובה למען כלה לא מוכרת, לא רק שהציג עצמו כקרובה כדי לייקר את ערכה בעיני המשתתפים, ולא רק שהתעכב מעל ומעבר למקובל כדי שהכל יראו ויחוושו שהוא אכן קרוב ושמו עם הכלה - - -

אלא שעד כדי כך טרח ויגע, להיכנס לעומק מחשבת הכלה ולרדת לפרטי הפרטים שבליבה, ולעשות משהו שלא התבקש בכלל - לברכה כדי להסיר ממנה את הספק, כדי לתת לה לחוות את שמחתה במלואה, באושר ובצהלה, מתוך ידיעה כי בקשתה התקיימה במלואה!

כמה דרך חיים מופלגת כדאי ללמוד מסיפור זה, המופיע ב'הגדה של פסח - מקרבן לתורה' מפי הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א. כמה מחשבה, תשומת לב, השקעת הבנה וירידה לפרטים, כדאי להעניק ליהודי אחר, כדי לשמוחו, לשמוח עמו, לתת לו את התחושה הטובה ביותר שאנו אתו, שמחים אתו, משתתפים בצלהתו!

נכון, כולנו טרודים, עסוקים, מתרוצצים ממישימה למשימה וצריכים להספיק כל העת... אך ברגע בו ניכנס לשמחת ידיד, הבה נראה לנגד עינינו את רבי משה עוזב אסיפה חשובה, משתתף בשמחה שעה ארוכה, ולא נחה דעתו עד שהוא מרגיע את הכלה ומברכה - הכל כדי שמישהו אחר ישמח בתכלית, ויחוש כי הוא עמו ברגע שמחתו... הבה נאמץ את ההתנהגות הזו, להיכנס לשמחה עם כל הגוף והלב, להיות שם ולחוות עם החבר את האושר, את הרגעים השמחים!

כמה כדאי לאמץ את הנוהג הזה, להתרגל לפעול כך, הבה נשמח באמת, נשתתף עם כל הלב, נרקוד עם כל העוצמה בשמחת חברים - כי רק כך אנו באמת שותפים מלאים ומאוחדים, וזוכים בסייעתא דשמיא ופתיחת שערים!

משיעוריו של מגיד השיעור הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

לשמיעת השיעורים בדף היומי ובנושאים נוספים חייגו: 073-2951342 | לקבלת העלון במייל: 6778160@gmail.com | לתרומות והנצחות (גם בכ. אשראי) למען הפצת העלון חייגו: 055-677-8160 | ניתן לתרום גם בעמדות נדרים פלוס